

Langzaam lezen

Ik lees vaak en veel. Onder de enigszins pocherige naam van Meesterlezer trek ik door tijd en ruimte. Als ik een boek zie, dan wil ik het open slaan; als ik mensen hoor praten over teksten en schrijvers, dan wil ik me ermee bemoeien.

Dat is overigens niet altijd zo geweest. Ik heb op de lagere school goed leren lezen, maar ik zag het eerder als een handig werktuig om me door het schoolse leven te slaan, dan een middel om de wereld te ontdekken. Als ik al las, dan waren het boeken die gemakkelijk leesbaar waren en die min of meer meeslepend waren geschreven. Ik las Pietje Bell, ik las over Bas Banning en ik genoot van de avonturen van Hielke en Sietse. Pas in de brugklas veranderde dit. Ik kreeg een boek van Thea Beckman en was verkocht. Haar boeken, zo ontdekte ik, zijn minstens zo meeslepend, maar moeilijker leesbaar dan de boeken die ik altijd las.

Ik lees Thea Beckman nog steeds. We zijn in ons taalgebied gezegend met goede schrijvers van kinderboeken en Beckman is er daar een van. Als ik haar (her)lees, dan ga ik er echt voor zitten. En daarmee bedoel ik, dat ik de tekst met aandacht en in een rustig tempo lees. Er zijn mensen die denken dat ik zoveel lees omdat ik pagina's oversla of diagonaal lees, maar dat is niet zo. Ik lees relatief veel omdat ik er de tijd voor neem. Meer is het niet.

En wie langzaam leest, leest meer. Dit lijkt een rare opmerking, maar is het niet. Ik merk dat wanneer ik rustig lees, ik meer tijd heb om verbanden te leggen met aspecten buiten de tekst. Ook begrijp ik beter wat de schrijver doet en waarom.

Deze week las ik een verhaal van Roald Dahl met groep 8. In dat verhaal lijdt een van de hoofdpersonen, de boerenknecht Judson, aan misofonie. Hij wordt zo woedend van het geluid dat een likkende hond maakt, dat hij het beest met een stok een gebroken rug slaat. De eigenaar van de hond, een oude man en tevens de baas van de wrede misofonist, verlost de hond uit zijn lijden.

Je voelt als lezer wel dat deze gebeurtenis een vervolg krijgt. Dat de eigenaar van de hond op een gegeven moment wraak zal nemen op Judson snapten mijn leerlingen toen ik het voorlas heel goed. Alleen over hoe de wraak eruit zou zien, ontwikkelden ze theorieën die ver af lagen van hoe Dahl het verhaal afwikkelt.

Ik las het verhaal rustig voor en liet de leerlingen genieten van het vakmanschap van Dahl. Stap voor stap brengt hij je naar de climax van het verhaal. Hij zet je als lezer een paar maal op het verkeerde been en daar kun je, als je jezelf de ruimte geeft om je eigen theorie over het verhaal te ontwikkelen, extra van genieten. Waar de oude man Judson schitterend beetneemt (of beter: laat beetnemen), daar neemt Dahl jou als lezer ook een aantal keren beet.

Ik denk weleens dat het onbeleefd is om een verhaal of boek, waaraan een schrijver lang heeft gewerkt, in razend tempo te ronden. Ik denk ook dat je veel mist als je als een raket door het boek gaat. Zo weet ik dat lezers in een maniakaal goed verhaal van Ambrose Bierce over een conflict op het slagveld van de Amerikaanse burgeroorlog, kleine aanwijzingen over de gruwelijkheid en doortraptheid van mensen missen als ze te snel lezen.

En ik denk, nogmaals, dat je beter zicht krijgt op de structuur van de tekst als je er de tijd voor neemt. Wat is de toegevoegde waarde van herhaald lezen als je een tekst slordig leest? Wat ga je ontdekken als je denkt dat je na de eerste le-

zing wel begrijpt waarover het verhaal gaat? Herhaald lezen is prima, als je bij de eerste lezing maar langzaam leest.

Een volwassen lezer weet heel goed dat je sommige teksten langzamer moet lezen dan andere. Als je een gedicht leest, dan maak je haast vanzelf pas op de plaats. Welnu, die pas op de plaats moet je leerlingen in je klas leren als ze met gedichten in aanraking komen. Maar je moet het ze ook leren als het gaat om verhalen. We lezen, mede door de idiotie van DMT en AVI, veel te snel.

Goede lezers lezen met de handrem erop.

Geloof me maar.

En ja, alle leerlingen in groep 8 weten wat misofonie is. Het staat in een mooie-woordschrift. Sommige woorden moet je vangen en bewaren.